

PERSMEDEDELING

OPDRACHTHOUDER COÖRDINATIE AANPAK PFAS-VERONTREINIGING
VOOR DE VLAAMSE REGERING, KARL VRANCKEN

22 februari 2022

COMMISSIE GRONDVERZET LEVERT ADVIES AF OVER NIEUWE TECHNISCHE VERSLAGEN OOSTERWHEELWERF (LANTIS)

De Commissie grondverzet formuleert vandaag het advies aan de minister van Mobiliteit en Openbare Werken over de technische verslagen van Lantis voor het heropstarten van de Oosterweelwerf.

In juli riep de minister de Commissie een eerste keer samen, met de vraag zich te buigen over de vraag of de Oosterweelwerf bijkomende gevolgen had voor de gezondheid van de inwoners van Zwijndrecht. Zeven maanden later formuleert de Commissie op haar vraag een nieuw advies, dit keer naar aanleiding van het arrest van de Raad van State dat de werken in december van verleden jaar schorste. In het bijzonder gaat het om de wetenschappelijke beoordeling van de nieuwe technische verslagen voor de zones Linkeroever en Scheldetunnel.

“De ernstige verontreiniging in het gebied rond 3M en de hoge waarden bij de inwoners die bleken uit de bloedonderzoeken van Agentschap Zorg en Gezondheid, maken dat we de verdere blootstelling maximaal moeten beperken. We moeten dus strengere principes hanteren dan het standstill-principe en wat de regels van grondverzet vereisen”, zegt Commissie-voorzitter en PFAS-opdrachthouder Karl Vrancken.

Uniforme bepaling waarden voor zoneringsaanpak

Lantis hanteert in de technische verslagen een indeling van de uitgegraven gronden in verschillende kwaliteiten. Grond met een waarde van minder dan 3 µg/kg ds PFOS komt in aanmerking voor vrij hergebruik. Grond met meer dan 3 µg/kg ds PFOS wordt hergebruikt binnen de kadastrale werkzone, volgens een gezoneerde aanpak. De zoneringscriteria die Lantis voorstelt, verwijzen soms naar waarden PFOS en dan weer naar de ‘som PFAS’. Dat scheidt verwarring. Daarom adviseert de commissie om voor elk van de zoneringscriteria consequent ‘som PFAS’ te hanteren.

Standstill

De commissie oordeelt dat de informatie in de technische verslagen aantonen dat de principes van het standstill-principe, zoals omschreven in Vlarebo (hergebruik en traceerbaarheid) en volgens de codes van goede praktijk van OVAM, worden nageleefd.

Als gevolg van het arrest van de Raad van State en de opdeling in verschillende kadastrale werkzones is het niet langer mogelijk om de meest verontreinigde fractie in afwachting van de sanering op een

gecontroleerde manier op te slaan op de terreinen van de veroorzaker van de verontreiniging, 3M, omdat deze buiten de KWZ liggen. De commissie vindt dit een nadelige evolutie en pleit voor een gecentraliseerde opslag van de verontreinigde gronden op de terreinen van 3M in een goed ingekapselde berm, met monitoring van de grondwaterkwaliteit.

Voor de (tijdelijke) opslag van de meest verontreinigde fractie beveelt de commissie aan om de oorspronkelijke beschermende maatregelen (bovenafdek: vezeldoek – klei – folie; onderafdek: folie) zoals oorspronkelijk voorzien voor de veiligheidsberm te behouden. Bovendien acht de commissie het aangewezen om hierbij ook te voorzien in de monitoring van de grondwaterkwaliteit.

Directe en indirecte blootstelling

De verplaatste gronden met de zwaarste verontreiniging moeten ingekapseld of afgevoerd worden. Dat zorgt voor een verminderde vuilvracht voor de betrokken werfzones van meer dan 25kg, of ruim 55% van de totale hoeveelheid PFAS in de verplaatste gronden.

In deze werfzone gaat het vooral om het gebruikstype parken en buiten-recreatie - het gaat om (autosnel)wegen, fietspaden en bermen. Op die basis werd a.d.h.v. het S-Risk model een worst-case berekening gemaakt van de risicogrenswaarde, de maximale concentratie in de bodem waarbij de gezondheidkundige grenswaarde niet wordt overschreden bij blootstelling van kinderen, de meest kwetsbare groep. Zo kwam de commissie op een risicogrenswaarde van 470 µg/kg ds voor PFOS en PFOA. Dat is vergelijkbaar met Nederland: daar ligt die waarde voor eenzelfde gebruikstype op 480 µg/kg ds voor PFOS en PFOA. Omwille van de hoge PFAS-waarden in het bloed bij de bewoners, wordt aanbevolen om de blootstelling te beperken tot maximaal 10% van de toegelaten wekelijkse dosis. Zo adviseert de commissie een maximale waarde van 47 µg/kg ds som PFAS.

Karl Vrancken: "Voor zones tussen de 14,4 en 47 µg/kg ds som PFAS moeten recreatief gebruik en toegang tot de onverharde zones maximaal ontmoedigd worden. Kinderen mogen hier niet spelen. Dit zijn geen rustplaatsen of plekjes om te picknicken."

In het gebied rond 3M is de kwaliteit van het grondwater problematisch en moet verdere verontreiniging absoluut tegengegaan worden. Er is gelukkig geen risico op directe blootstelling omdat hier geen waterwinningen of putwatergebruikers zijn. De aanpak van de grondwaterverontreiniging zal verder worden moeten uitgewerkt in het op te stellen bodemsaneringsplan van 3M.

Wat de aanpak van de verspreiding via stof betreft, heeft Lantis een stofactieplan opgezet en geïmplementeerd, waarbij door monitoring snel kan ingegrepen worden als dat zou nodig zijn. Deze maatregelen zijn in lijn met de aanbevelingen uit het eerste rapport van de Commissie en lijken de bijkomende risico's van stofverspreiding te beperken.

Karl Vranken, voorzitter van de Commissie Grondverzet, besluit: "Deze wetenschappelijke analyse wijst toch op nog enkele belangrijke aandachtspunten. We hebben de technische verslagen beoordeeld in functie van de doelstelling om verdere blootstelling voor de bewoners maximaal te beperken. Sinds de zomer beschikken we over zoveel meer inzichten en data dat verder werken op basis van de waarden die

in de zomer gehanteerd werden, hier niet verdedigbaar is. Deze adviezen moeten nu mee zorgen voor een maximale beperking van de blootstelling van de bewoners van Zwijndrecht, nu en in de toekomst."

Minister Lydia Peeters bedankt de Commissie voor haar werk: "Het is belangrijk om ook een wetenschappelijke analyse te krijgen van de nieuw opgemaakte technische verslagen die Lantis indiende vanuit het oogpunt van de volksgezondheid. Zoals steeds aangegeven primeert voor mij de volksgezondheid. Ik heb deze aanbevelingen van de commissie grondverzet dan ook overgemaakt aan Lantis en gaf hen de opdracht deze aanbevelingen ter harte te nemen. Eens te meer wil ik benadrukken dat er alles aan gedaan moet worden om een verdere verspreiding van de PFOS-vervuiling te voorkomen."

Voor deze gelegenheid werd de Commissie aangevuld met twee buitenlandse experten: Prof. Jacob De Boer van de VU Amsterdam en PFAS-expert van het Nederlandse Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Arjen Wintersen. Dit advies is geformuleerd in consensus tussen alle leden van de Commissie Grondverzet.

Het geformuleerde advies, zo benadrukt de Commissie, is locatiespecifiek. Dat wil zeggen dat het niet zomaar uitgebreid kan worden naar andere locaties waar een PFAS-verontreiniging is vastgesteld.

Bij dit persbericht vindt u ook het volledige advies van de Commissie Grondverzet en een management samenvatting.

Contact (enkel voor pers):

Karl Vrancken

Opdrachthouder coördinatie aanpak PFAS-verontreiniging

E.: karl.vrancken@vlaanderen.be

M.: +32 479 97 90 41